Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТИ

Народній часопис для Ґенерального Ґубернаторства
Krakauer Nachrichten
Ukrainische Volkszeitung
für General-Gouvernement
ЧАСОПИС ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В ТИЖДЕНЬ, В СЕРЕДУ І СУБОТУ, В ГОД. 6. ВЕЧЕРОМ.

Адреса Редакції і Адміністрації:
KRAKAUER NACHRICHTEN.
KRAKAU, Karmeliterstr. 34, II.

Телефони:
Дирекція Видавництва 137-42
Редакції і Адміністрації 230-39
Друкарня 102-79

ВІДДІЛИ:
Холм: Люблинська 26.
Ярослав: Головна 19.
Сянік.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно 2.50 зол., квартально 7,50 зол., піврічно 15.00 зол.
Ціна поодинокого числа 30 сот.

Ч. 20. Краків, 17. березня 1940. Рік І.

В роковини смерти Т. Шевченка

ПАНАХИДА У ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ.

В неділю 10. березня ц. р. в Св. Успенській православній церкві у Кракові (Повісле ч. 6) відправлено заупокійну Службу Божу і Панахиду за душу Ґенія українського народу, Пророка і духового вождя Тараса Шевченка.

Маленька церква не могла вмістити маси вірних так, що поважне число людей прислухувалося Богослуженню знадвору. Були між ними старші і молодь, мужчини і жінки, придніпрянці і придністрянці. Зворушливо співав хор, складений з аматорів.

Перед Панахидою **о. протоєрей Волков** виголосив проповідь до вірних, переповідаючи коротко страдницьке життя та високонатхненну працю Поета, Співця недолі українського народу і Пророка воскресення з національної неволі. О. Волков згадавши про виняткову релігійність Тараса, підкреслив значіння Шевченкових творів для всієї української нації. Вкінці о. Волков закликав присутніх, щоби згідно з заповітами Т. Шевченка вшанували Його науку не одними гарними словами в дні Його роковин, але й тим чином, до якого все своє життя закликав Тарас: »любіть Україну во время люте«, любити один одного й обєднавши зусилля в одній великій новій сімї, сповнити Його Заповіт.

СВЯТОЧНІ СХОДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ ВИДАВНИЦТВІ

В понеділок 11. ц. м. в год. 7-ій вечором зійшлися у домівці »Українського Видавництва« при вул. Кармелітській 34/ІІ Члени Надзірної Ради, Директор і Співробітники, щоб скласти поклін і віддати пошану Ґенієві України в соті роковини появи безсмертного »Кобзаря«. Сходини відкрив директор Видавництва — **д-р Є. Ю. Пеленський** — підкреслюючи причину, чому вшановуємо сьогодні роковини появи »Кобзаря« Тараса Шевченка, тієї безсмертної евангелії української нації. Дальше промовець відмітив оту ґеніяльність Шевченка, яка проявляється м. ін. в Його многогранності. Бо й справді Шевченко — поет, повістяр, драматурґ, декляматор, рецитатор, співак, маляр, ґравер, краєзнавець, інтерпретатор історії, учитель (»Буквар« Шевченка), фотоґраф, огородник, тощо. Шевченка довго ще будуть досліджувати, але найважніше те, що українці черпають віру з евангелія Ґенія і житимуть ним цілими століттями.

З черги відомий наш рецитатор **Ю. Ґевик - Березовський** віддеклямував по мистецьки вимки з „Думок" Шевченка й 43-ий Псалом. Опісля **проф. В. Кубійович,** голова Надзірної Ради »Видавництва«, зясував цілі »Видавництва« для тієї вітки нашого народу по цей бік Сяну й Буга та підкреслив оте велитенське значіння друкованого рідного слова під сучасну пору.

Вкінці **д-р Є. Ю. Пеленський** подав приявним до відома, що »Українське Видавництво« вшановує соті роковини появи »Кобзаря« такими виданнями:

Друкується: 1) »Кобзар« у 21.000 примірниках, призначений для найширших кругів нашого населення. 2) Вибір з »Кобзаря« латинськими черенками для тих українців, які вміють читати лише по польськи (5.000 примірників). 3) Бібліофільський передрук 1-го видання »Кобзаря« з 1840 р. (1.000 примірників). 4) Бібліофільське видання »Кобзарика« у кількості 100 примірників. 5) Життєпис Т. Шевченка в кількості 5.000 примірників. — Видано: портрет Тараса Шевченка, роботи проф. Мате у 5.000 примірниках, Шевченківське число »Краківських Вістей« у збільшеному обемі в 10.000 прим., Шевченківське число »Малих Друзів« у накладі 10.000 прим.. Разом Шевченківських книжок, портретів і часописів вийде коло 60.000 тисяч примірників.

У сходинах узяли участь майже всі співробітники Видавництва в кількости 54 осіб.

СВЯТОЧНА ДЕКОРАЦІЯ ТАБОРУ У КРАКОВІ

Табор у Кракові при вул. Яблоновських ч. 10 вшанував соті роковини появи »Кобзаря« оригінальною святочною декорацією дому. Наші мистці ґрафіки виконали по мистецьки багато актуальних гасел, що їх вибрано з поезій Шевченка і ними удекоровано коридорі дому. Могутні слова Шевченка в гарному мистецькому оформленні викликують в глядача сильне і незатерте враження та примушують до призадуми. На фронтовій стіні коридора першого поверху на тлі прапору — чорного з червоним хрестом — висить портрет Т. Шевченка. В найближчу неділю відбудеться Шевченківська академія.

—o—

Фінляндсько-совітські переговори

= Штокгольм. — Тутешні часописи повідомляють: фінляндський міністер закордонних справ Таннер заявив, що фінляндський уряд за посередництвом третьої держави навязав взаємини з совітським урядом і вже почалися вступні переговори. — Мін. Таннер заявив, що зі зрозумілих причин не може подати ближчих вияснень в цій справі.

—o—

Безіменні робітники

Краків, березень 1940 р.

У самих первопочинах польської займанницької влади на наших землях велику вагу поклали поляки на те, щоб знищити українське народнє шкільництво. Польський демон злоби й нищення силоміць і пляномірно взявся зліквідувати українську школу, українського учителя перенесено в корінну Польщу. Польська окупантська влада завзялася звихнути душу української дітвори. З тією метою в 1924 р. проголошено відомий закон Ґрабського про т. зв. утраквістичні школи, за допомогою якого зліквідовано сотки українських народніх шкіл. Відомо ж, що за перших 10-ть років польської займанщини число українських народніх шкіл впало з 3.347 до 126. Очевидно, що й ці 126 школи були тільки на папері українськими, бо вдійсності навчання у них відбувалося польською мовою. Адже усі знаємо, що за винятком співу, рисунків, релігії та української мови, всіх інших предметів учили в польській мові. Очевидно, що й в отих 126-ох школах учили здебільша учителі поляки, які ні не знали української мови, ні не розуміли душі української дитини, ні навіть не хотіли її розуміти. Про те все подбав украïножер Ґрабський та його наслідники мін. освіти, куратори та інспектори. Доходило вже до того, що поляки - учителі карали українських дітей за те тільки, що вони розмавляли підчас перерви в науці рідною, українською мовою. Всякі плебісцити за українською школою в українському селі не мали найменшого успіху. Польські шкільні інспектори свідомо фальшували висліди плебісцитів і на ділі в українському селі залишалася дальше »утраквістична«, що була в дійсності зовсім польською школою.

На щастя прийшов кінець самоволі польських окупантів. У багатьох українських селах Ґенерал-Ґубернаторства не стало польських учителів. Українська дітвора має змогу учитися в рідній - матірній мові; український учитель може без страху навчати українську дитину рідної історії, землезнання, тощо. Та всеж таки хочемо торкнутися у цій статті доволі важкої і пекучої справи. Річ у тому, що цілі сотні молодих, ідейних українських учителів, які із почуттям національної відповідальности аж до самовідречення орють отой порослий буряном шкільний переліг чи то на Лемківщині чи на Холмщині або на Підляшші. Оці безіменні герої-робітники виконують велитенську працю, не маючи здебільша необхідних матеріяльних засобів до життя. Йде про те, що учителі покищо ще не всюди дістають правильно винагороду від державної влади. Нам пише один такий учитель із Холмщини, що хоч і вчить уже 4 місяці, то досі дістав

буквально ледви 8.— зол. платні. На Лемківщині ж народні учителі дістали платню ледве за січень. Значить матеріяльна сторінка недомагає. Одначе всеж таки наше учительство невтомно продовжає свою працю не лише у школі, але й поза нею, себто ведуть учителі ріжні курси для доросту, для сільських господинь, тощо. Працюють оці безіменні герої без словечка нарікання; навпаки почуття сповненого обовязку, віра в успіх праці, це ті руші сили й завзяття у видержливій праці над нашими наймеченшими.

Отже якщо ми свідомі тієї важкої праці нашого учительства серед доволі невідрадних матеріяльних умовин, тож мусимо самі подбати про їхню матеріяльну забезпеку. Кожне наше село мусить поспішити з допомогою свому, українському учителеві. Не можна допустити до того, щоб оті люди, які всеціло присвячують свої сили, здоровля і знання справі виховання і навчання молодого нашого покоління, люди — що задивлені в національно - громадські справи терпіли голод і холод. Не забуваймо, що те наше учительство на Лемківщині чи на Холмщині під теперішню пору є одиноким вартовим і носієм національної, дорогої нам усім, ідеї. Отже якщо воно має засіяти цілі пустарі рідної землі здоровим духовим зерном, якщо те учительство призначене різьбити молоді душі української дітвори, тоді нація, себто ми самі, мусимо уможливити тим безіменним плугаторам бодай прожиток і спокійну працю.

Український нарід підчас польської займанщини дав доказ повного зрозуміння національного обовязку супроти свого рідного учительства. Розбудова рідного шкільництва, його удерживання, не зважаючи на преріжні шикани з боку адміністрації, наш нарід якслід поборював насильну темряву, складаючи масово датки на »Рідну Школу«. Одначе тепер йде тільки про забезпеку нашого учительства так довго, доки всі українські учителі не будуть діставати правильно винагороди і доки не будуть унормовані шкільні справи в цілому Генерал-Губернаторстві. Тоді тягар удержання шкіл перебере в цілости державна влада. Отже у цьому переходовому часі хай кожня громада, де працює український учитель, подбає про його забезпеку. Громада великий чоловік, як говорить народня пословиця: »Громада по нитці, бідному сорочка«. Але з одною заввагою: Хай ніхто не розуміє, що це жебрання чи якась там данина. Ні! **Допомогти свому учильству — це наш національний обовязок, цього вимагає наша гідність і національна честь!**

Отже не вільно нікому відмовитися ві отого обовязку допомоги, бож і ці безіменні носії світла виконують свої важкі обовязкі радо, маючи на увазі передовсім головну ціль нації та обездолену Батьківщину.

В. К.

Праця єдина нам допоможе

В коросняньскому повіті, недалеко таки самого міста Коросна, бо віддалене ледви 18 км., лежить село Красна (або Коростенка). Як сама вже назва вказує, село це дуже гарне, прегарно положене, багате, начислює понад 300 хат. Хати великі, чисті, кожна щонайменше 3-кімнатна, обведені городцями, садами. На кожному кроці можна завважити великий достаток господарів. Майже посередині села, на великому майдані стоїть дійсно прегарна, мурована церква, а біля неї великий, одноповерховий будинок „Народнього Дому", та на жаль нескінчений. Має він уже за собою справді дуже цікаву історію, про що варто хоч в кількох словах згадати. Поляки, бажаючи здусити українського духа, що зростав в селі поволеньки, але постійно, припинили діяльність чит. „Просвіти", кружка „Сільського Господаря" і замкнули домівку. Опісля безправно намагалися заняти „Народній Дім" на школу. Здавалося, що цей дім, збудований тяжкою працею місцевих мешканців, при щедрій допомозі українців еміґрантів з Америки, дійсно пропаде в польських руках. Одначе так не сталося, ганебне польське „моцарство" розвалилося і ми нині свобідно і без перепон можемо сходитися в ясній світлиці „Нар. Дому" та продовжати національну працю. Одначе на жаль польський уряд не лише в цей спосіб старався знищити український нарід, по думці старої, хитрої засади „дівіде ет імпера" (розедуй і пануй), якої наслідки ще до нині можна побачити і відчути на селі. При допомозі таки своїх, добре підплачених людей стали шчрити незгоду між селянством, мовляв „ти русин", а „ти українець", „ти не йди до української читальні, ми собі свою „русску" побудуємо і туди будемо ходити". Збаламучені люди, обманені брехнею „своїх" людей, почали дійсно підпадати під ці шкідливі впливи. Та на щастя багато залишилося таких, які й слухати не хотіли оцих теревенів і твердо та рішучо боронили своєї української гідности. На щастя тепер усі радо працюють, сходяться в домівці „Просвіти", слухають рад та вказівок, неначе бажають надробити втрачений час. Під проводом місцевої інтеліґенції уладжують концерти, підготовляють реферати з ґеографії та історії. Свято 29. січня вперше в цьому селі відсвятковали дбайливо підготованою академією, а тепер кипить праця над підготуванням Шевченківського концерту. Справді ще й тепер стрічаєтьcя багато перепон від поляків і (на жаль) деяких „своїх", але віримо, що ці збаламучені незабаром прозріють і спільно з нами рамя об рамя вже працюватимуть над здобуттям кращого майбутнього.

М. —лик.

Село Горки працює

Вже поблизу кордону — 35 кільометрів на захід від Володави, положене зовсім українське село Горки. Ще зрив 1918—19 р. збудив приспаних царатом людей. Та поляки швидко здавили новопробуджене життя. Українську школу замкнули, філію „Рідної Хати" зліквідували, сконфіскували бібліотеку, ідейну молодь виарештували та катували. В селі замовкли українські пісні. В школі українських дітей карали тільки за те, що вони говорили матірньою мовою. І ось по 20 літах прийшло визволення зпід польського ярма. Село швидко струснуло зі себе ношу неволі та кинулось жваво до праці. Передусім відновлено українську школу. Вже третій місяць діти з радістю біжать до школи вчитися своєї мови. Старша молодь з захопленням горнеться на курси та вивчає українські пісні. Перший раз цього року від довгого часу загомоніла по селі українська колядка та голосила всім, що „В Україні зорі засвітили, як з Вифлеєму новину звістили". Влаштовано ялинку для шкільної дітвори. Батьки з радістю й зворушенням слухали співу та деклямацій своїх діточок. Молодь, під проводом учителя Петра Мельника, зайнялась зорганізуванням вистави. Багато було технічних перешкод: у Горках нема відповідної домівки, шкільного будинку нема. Тому треба було влаштовувати виставу в сусідньому селі. І так 15. лютого, в Пишеволі, аматорський гурток зі села Горок виставив драму Івана Франка „Украдене щастя". Не зважаючи на коротку підготову актори вивязались добре зі своїх роль. Дбайливо була опрацьована технічна сторінка при допомозі учительки О. Білик. Хоч погода була дуже погана, публика заповнила салю по береги. Прибуло багато людей з довколичних сіл. Милою несподіванкою для видців були деклямації підчас перерв, що їх виголосив П. Довгалюк, учитель зі Сосновиці („Розрита Могила", „Іван Підкова"). На закінчення відспівано національний гимн. Був це зворушливий момент. — Опісля відбулась танкова забава. Весело бавилась молодь. В перервах співала гарно українські пісні. Дохід з вистави, як теж заколядовані гроші призначено на культурно-освітні цілі. До дому розходились всі веселі, бадьорі, заохочені до дальшої праці. Горки не хочуть лишатися позаду інших сіл, і продовжують далі працю, підготовляючись до Шевченківської академії. Одночасно відбуваються освітні і трикотарські курси.

З життя Ярослава

По опечатанні т-ва польською поліцією 1. вересня 1939 р., тов. відновило свою діяльність вже 12. вересня, даючи в перших пятьох тижнях створення нового життя приміщення для Українського Національного Комітету і харчівні біженцям. Одночасно театральний гурток почав підготовляти виставу »Ой не ходи Грицю«; хор підготовлявся до нових виступів; бібліотека знову почала обслуговувати членів книжками. І так: хор виступив: на вечорі української пісні (для українців і німців) у військовому касині 31. грудня 1939 р., академії з нагоди »Крут« в »Бесіді« 29. січня та академію в роковини смерти Ольги Басарабової в »Родині« 12. лютого ц. р. На програму цього вечора склалися: вступне слово радн. Баранникової, реферат Б. Василюка, деклямації »Товаришці на спомин« і »Фіят нокс« рецитація К. Галушкової, »Спомин трагічної ночі«, хорові продукції: »Коли Ви вмірали« і »За Україну«. При цій нагоді слід згадати, що 23. грудня м. р. відбулася панахида і святочні сходини в »Бесіді«, присвячені славній памяті Біласа і Данилишина, 21. січня святочні сходини членів »Родини«, 22. січня членів »Бесіди« в роковини 22. Січня 1919 р.

Ширше треба згадати про театральний гурток, що в три неділі 28. січня, 4. та 11. лютого відограв у салі військового касина народню драму зі співами і танцями в V. діях Миколи Старицького »Ой не ходи Грицю та на вечерниці«. Всі три рази саля була виповнена по береги. Відвідало її 1.200 видців, в тому понад 200 чужинців, для яких гарно переповідала німецькою мовою п. Віра Галущинська.

Драму, що її режисерував п. Осип Хамик, відграли в обсаді: Маруся — Наталка Ярка, Гриць — Володимир Мачишин, Хома — Михайло Зеленяк, В. Олійник, С. Мачишин, О. Хамик, А. Василюк, О. Мелех, І. Ґлова, О. Куц, Р. Дзядик — і гурти; разом 28 осіб. Музичний провід обняв проф. В. Мелех при співучасти проф. М. Витвицької і М. Дуди. Одну велику декорацію (зимова околиця) спеціяльно на »Гриця« малювали М. Ґлова і В. Іванів. Всі виконавці вивязалися зі свого завдання як найкраще. На окреме признання заслуговують Маруся і Хома, М. і О. Хамики та В. Олійник. За гарно виконану працю видці та уладив по третій виставі чайний вечір з танцями. Вкінці слід ще додати, що 18. лютого ц. р. мала відбутися 4-та вистава »Гриця« з призначенням цілого доходу на докінчення захоронки на передмісті, але на цю виставу не відступлено т-ву вже салі касина.

Степан Кікта.

—o—

Культура помешкання

Наші сільські господині думають здебільша, що добре уладжена, ясна і тепла хата — це привілей міста. Вони думають, що це міським людям тільки в голові, щоб хата їх була висока, була в ній бодай кімната та кухня, теплі сіни й інші вигоди. На що на селі великі вікна, коли й так в літі майже вся праця відбувається на дворі, а в зимі день короткий і тими великими вікнами лише тепло з хати втікає? Що ж воно шкодить, що в сільських хатах варять у тійсамій кімнаті, в якій мешкають? Адже ж родина вся вкупі, діти під оком матері, і до того й палива менше виходить. Всі ці міркування свідчать очевидно про повне неознайомлення нашої сільської господині з засадами гігієни, економії тепла й головно вимогами добрих умовин праці, при яких робота видатніша і здоровіша. Було це очевидно в першу чергу хибою школи, яка не старалася защіпити дітям змалку цього потрібного їм у щоденному життю знання. Але ж чи чужим учителям лежали на серцю здоровля і вигоди народу, який вони ненавиділи?

Ось чому нашим сільським господиням і господарям треба самим освідомити собі, що на селі таксамо як і в місті їх помешкання повинно бути здоровим та вигідним. Хай памятають вони, що висока, добре перевітрювана, ясна хата — це запорука того, що діти їх будуть добре розвиватися і рости, що діти і вони самі в таких умовинах будуть здорові. Господиня, що матиме для своєї щоденної праці окрему кухню скоро переконається, як їй легше буде зберігти чистоту і порядок у цілому помешканні, як скоріше їй праця відходитиме від руки, і головно не почуватиме вона такої втоми, ніж тоді, коли товктиметься по хаті відшукуючи ці необхідні при варенні речі, що їх десь попростягають діти. Маючи все під рукою може господиня швидше упоратись з працею, зробити її чистіше і навіть смачніше зварити, бо увага її не буде розкидана на всі боки.

Коли поділять наші господарі і господині отак свою хату бодай на одну (а ще краще дві) кімнату та кухню то й зможуть таке помешкання собі гарніше уладити. В такій кімнаті без кухонної печі, без мисника на начиння, без відер з чистою та брудною водою та інших кухонних додатків, можна поставити і зайве ліжко для дітей і шафу на переховання одежі і більший стіл для праці. Вже обовязком господині буде ці меблі, хай вони будуть зроблені і з простого недорогого матеріялу, розставити і вдержувати в такому порядку, щоб в хаті було найвигідніше і найпривітніше.

При умовині, що буде в хаті шафа на одежу, не мусітиме господиня тої одежі вставляти до ліжка, як то часто по наших хатах буває, або розвішувати по всіх стінах. Одежа не збиратиме на себе всіх порохів, не вибляковуватиме від світла, а сьогодні необхідно зберігти одежу якнайдовше. Замість одежі може господиня повісити на стінах пару добрих образів, але знову ж не забагато, щоб порохи не мали де осідати. Ліжка, не обтяжені зайвими лахами, можна основніше перевітрити, щодня перетрусити та перестелити.

Коли поставимо міцний великий стіл коло вікна матимуть наші школярики більше світла до читання та писання, не стомлюватимуться очі господині над шитвом сліпаючи у півтьмі. Мудра господиня повісить і лямпу над столом. Давніше мусіла б вішати її посеред хати, що і кухню освітлювала і всі закутки, де шукала собі приміщення дітвора. Вигідний стілець чи лава з опертям дадуть відпочинок стомленим плечам, а стіни не обтиратимуться плечима як то звичайно буває, бо ж стомлена спина шукає сама якоїсь підтримки — ось і заощадить господиня на рідшому біленню чи підбілюванню. Десь в куті знайдеться місце і для табуретика з миндницею та водою до миття.

Коли наші господарі і господині добре собі обчислять все те, про що тут говоримо, тоді напевно переконаються, що це все речі цілком доступні і доцільні та що з того матимуть вони велику вигоду і користи. Не слухатимуть вони тоді напевно байдуже і з недовір'ям тих наших інтелігентів, що часом заглядають до наших сільських хат і бачать ці невигоди і просто шкоди для здоровля, в яких живуть наші селяни. Може не один господар передтим ніж будуватиме хату, чи бодай схоче її відновлювати піде до пан-отця чи учителя (-ки) на пораду. Може господиня, коли слухатиме як їй говоритимуть про її домашні порядки чи господарку, не думатиме про себе, що це їй якісь »панські витребеньки« оповідають.

Все собі треба докладно обміркувати та зробити перегляд свого щоденного життя і того що в ньому можна направити.

Р. Самота.

МИК. БІЛЕЦЬКИЙ.

„Кракуси"*)

(Нарис).

...Сходило сонце золоте...

Купались в його проміннях доспілі збіжжа.

Дзвеніли коси в полі а їм вторували розспівані пташки в садах.

Радісно було...

Зі сходу подував вітрець і немов наказував хвилюючим збіжжам шептати останню казку свого життя. Ще день два і ці щасливі поля закосичуться стернями, поорять їх і вороння чорне літатиме по них.

А он на роздоріжжі хрест з Розпятим стоїть. Давно поставили його... Він простяг свої старечі рамена вгору й мов ласки просить у Всевишнього для людей на землі.

Три рамена, мов три правди на світі:

...Віра...

...Надія...

...Любов...

Сонце котилося вгору. Поля зашуміли, заспівали... Косарі косять, женці жнуть. І поплили веселі пісні по полях.

Жнива!...

— — — — — — — — — — —

Крок за кроком з похиленою наділ головою ішов Клемюк Трохим на своє поле. Збіжжя схилялося перед старцем. Цілувало його по старечих мозолях. Пооране обличчя раділо. Він піднімав колоски, що низько схилялися перед ним і приговорював:

— ...Гарне збіжже зародив Господь... Буде чим прохарчуватися і худібка не терпітиме голоду.

І старечі очі глянули наоколо себе. Радість появилася на його обличчю.

Навкруги кипіла праця...

Жнива...

— Гей, гей... — прошепотів старий і помандрував далі.

Сонце зачало дуще припікати. Його проміння обнімало в свої обійми всіх. Та праця йшла. Дзвеніли коси, шуміли серпи.

Старий зрівнався з хрестом. Здіймив шапку а сонце цілувало лису голову. Рука зробила знак хреста:

—....Во імя Отца й Сина!...

Зупинився... І тремтячі уста положили на хрест гарячий цілунок.

— Бог його відає, хто поставив цей хрест, ще десь за »вуниї«... пережив він не одно горе...

Клемюк впялив свої очі в старечого хреста, а він мовчав.

Легенький вітрець кучерявив його сиве волосся.

Старий не відривав очей від хреста, дивився і дивився;

—...Чогось мені жаль його... — шепотів і ще раз зложив цілунок.

Накрив голову шапкою. Перехрестився тричі і пішов далі.

Думки роєм обсіли його голову;

—...Такий старий хрест і так довго стоїть і громовиці і дощі і сніговії були, а йому нічого не сталося. Знать Господня сила держить його...

Йшов і балакав сам зі собою.

— — — — — — — — — — —

Сонце саме стануло на полудне. Воно тепер найбільше докучало працюючим, які поволи ховалися в тінь, щоб відпочати. Тепер стало тихо так, що здавалося цар тишини зійшов на землю, щоби тут володіти...

Нараз зі села долетіли крики:

— »Гвалт« рятуйте!...

Поля зашуміли, люди стрепенулись. Ніхто не знав, що сталося. Голоси не втихали. Люди посхоплювалися на рівні ноги.

— Рятуйте!.. рятуйте!.. — кричав несамовито якийсь хлопчина, що летів зі села на поле.

— Що сталося? — питали.

— ...»Кракуси...« кракуси«... церква!... рятуйте — і гнав мов навіжений в поле.

— ...»Кракуси«... »кракуси«... І мов блискавка пролетіло по полі.

Задзвеніли коси, обізвались серпи. Піднімалися вгору до сонця золотого й заблестіли вістря:

— Смерть їм!... Смерть »кракусам«!...

— Що, що таке? — питав Клемюк; та відповіди не було. Мов тінь сновигалися люди і бігли в село.

Заклекотів скорострі...

...Боже... Боже... Боже... Під Твою милість... — молився Клемюк.

Загуділи авта. Ідуть. Клемюк вертався в село.

Авта зупинилися і три кремезні постаті опинилися з сокирами біля старечого хреста. Хрест мовчав... І Спаситель, що висів на нім мовчав.

— Раз!.. І гострі вістря опинилися в спорохнявілім дереві.

Задріжав хрест...

Задріжали три рамена...

Ще раз сокири вілися глубоко в його тіло...

Здрігнувся Розпятий на хресті та кати не здрігнулися.

І повалився трираменний хрест.

Та три правди не впали...

Вони осталися;

...Помста!...

...Помста!...

...Помста!...

Загуділи авта!

Зaридали поля...

Очам своїм не вірить Клемюк:

— А це що? А це як таке сталося?...

І зі старечих очей потекло дві сльози...

Боже!...

Сів мов скаменілий.

...Нема Бога!...

А з села долітав плач, зойк, крик...

Не дзвеніли сьогодні коси в полі, не вторували їм серпи...

Люди плакали, ридали...

— Церкву знищили... дорібок забрали!

Неслися до Всевишнього плач, ридання, проклони...

...Чи Бог вислухав?...

...?...

*) По селах Грубешівщини ходили озброєні банди поляків, що їх люди називали »кракусами«. Вони нападали на села, розбирали церкви, нищили хрести, а часто заходили й до хат, та нищили ввесь дорібок українських селян. Про них люди оповідають страшні речі.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

Псалом XLIII*)

БОЖЕ! НАШИМИ УШИМА
ЧУЛИ ТВОЮ СЛАВУ.
І ДІДИ НАМ РОЗКАЗУЮТЬ
ПРО ДАВНІ КРІВАВІ
ТІ ЛІТА, ЯК РУКОЮ
ТВЕРДОЮ СВОЄЮ
РОЗВЯЗАВ ТИ НАШІ РУКИ
І ПОКРИВ ЗЕМЛЕЮ
ТРУПИ ВОРОЖІ, І СИЛУ
ТВОЮ ВОСХВАЛИЛИ
ТВОЇ ЛЮДЕ І В ПОКОЇ,
В ДОБРІ ОДПОЧИЛИ,
СЛАВЯ ГОСПОДА. А НИНІ —
ПОКРИВ ЄСИ ЗНОВУ
СРАМОТОЮ СВОЇ ЛЮДЕ, —
І ВОРОГИ НОВІ
РОЗКРАДАЮТЬ, — ЯК ОВЕЦЬ, НАС
І ЖЕРУТЬ... БЕЗ ПЛАТИ.
І БЕЗ ЦІНИ ОДДАВ ЄСИ
ВОРОГАМ ПРОКЛЯТИМ;
ПОКИНУВ НАС НА СМІХ ЛЮДЯМ,
В НАРУГУ СУСІДАМ,
ПОКИНУВ НАС, ЯКО В ПРИТЧУ,
НЕРОЗУМНИМ ЛЮДЯМ.
І КИВАЮТЬ, СМІЮЧИСЯ,
НА НАС ГОЛОВАМИ;
І ВСЯКИЙ ДЕНЬ ПЕРЕД НАМИ —
СТИД НАМ ПЕРЕД НАМИ.
ОКРАДЕНІ, ЗАМУЧЕНІ,
В ПУТАХ УМІРАЄМ,
НЕ МОЛИМОСЬ ЧУЖИМ БОГАМ,
А ТЕБЕ БЛАГАЄМ:
ПОМОЖИ НАМ, ІЗБАВИ НАС
ВРАЖОЇ НАРУГИ!
ПОБОРОВ ТИ ПЕРШУ СИЛУ,
ПОБОРИ Й ДРУГУ,
ЩЕ ЛЮТІЩУ ВСТАНЬЖЕ, БОЖЕ
ВСКУЮ БУДЕШ СПАТИ,
ОД СЛІЗ НАШИХ ОДВЕРТАТИСЬ,
СКОРБИ ЗАБУВАТИ?
СМИРИЛАСЯ ДУША НАША,
ТЯЖКО ЖИТЬ В ОКОВАХ!
ВСТАНЬ ЖЕ, БОЖЕ, — ПОМОЖИ НАМ
ВСТАТЬ НА КАТА — ЗНОВУ!

*) З переспіваних псальмів Давида подаємо один із найкращих, що стоголосом висловлює біль — благання душі народу.

Пригадаймо собі наше минуле

ПОВСТАННЯ НА ПОКУТТІ.

У тій війні вславився шляхтич Семен Височан. Він здавна не любив польських панів і вів боротьбу з польськими урядами на українських землях. Тепер він обняв провід над селянським повстанням на Покутті за Дністром. Біля нього зібралося пятнадцять тисяч війська. Височан назначив полковників, сотників, отаманів, мав свої гармати, хоругви, військову оркестру, тощо. Свої відділи посилав на всі сторони, помагав селянам у їхній боротьбі й чистив ціле Підгіря від польської шляхти.

В тому ж часі у Варшаві поляки вибрали собі нового короля Яна Казимира. Він написав до гетьмана Б. Хмельницького листа, в якому благав, щоб козаки більше не воювали з Польщею. Зате король обіцяв, що Польща дасть українцям такі права, яких вони самі забажають. Гетьман Хмельницький повірив на жаль словам короля і рішився вертатися в Україну.

ВЕЛИЧАВИЙ ВІЗД ГЕТЬМАНА ДО КИЄВА.

Зі жалем прощали козаків холмщани й галичани, зі слізьми дивилися вони, як уступали запорожські війська. Але козаки потішали їх: „Не журіться, ми ще вернемося до вас".

І так гетьман з непереможним українським військом вернувся й 27. грудня 1648 р. відбув святочний вїзд до Киева.

Вже здалека виходили проти гетьмана міщани, селяни й духовенство з хоругвами. У воріт міста стрінув гетьмана київський митрополит з єрусалимським патріярхом, який тоді приїхав на Україну. Професори й студенти витали гетьмана Хмельницького промовами й співами. Славили його, як переможця, освободителя Богом даного Україні й тому названо його Богданом. Прославляли його теж другим Мойсеєм, який вивів український нарід з польської неволі.

Слід відмітити, що це була найважніша й переломова подія у житті гетьмана Хмельницького. Бо саме той вїзд до матері українських городів, де гетьмана вітали як борця і местника за всеукраїнські ідеали, усвідомив Хмельницькому мету боротьби з ворогами України. Гетьман зрозумів, що він бореться не за особисті кривди, але за наруги цілого українського народу. Від того часу Хмельницький став борцем за волю і кращу долю цілої України.

Не від речі відмітити, що цю важливу історичну подію увіковічнено окремим величавим портретом п. з. „Вїзд Гетьмана Б. Хмельницького до Киева". (д. б.)

Цвинтар кораблів довкола Англії збагачується

— Амстердам. Голяндська агенція АНП. повідомляє: Англійський корабель »Бортвайк« (1097 тон місткости) наїхав коло англійського побережжя на міну і затонув. Корабель плив з Ротердаму до Англії. Залога з 21 осіб врятувалась на рятункових човнах. Англійський корабель »Рояль« почав горіти по дорозі до Фаєрвуд і щоб рятуватися заплив до заливу Рамзей, але при вїзді до порту розбився. Англійський корабель »Чевічез« (2719 тон місткости) затонув на Північному Морю від вибуху. Залога з 21 осіб врятувалась. Минулої суботи 2 англійські кораблі впали жертвою поважніших катастроф. Корабель »Мейнді Гайл« (1918 тон місткости), зударився на північний схід від Гарлемуль з другим невідомим кораблем і затонув. Залогу з 23 осіб врятували.

Англійці конфіскують турецькі товари

— Стамбул. До Туреччини надійшли вістки, що англійці сконфіскували в Гібральтарі, підчас ревізії американських кораблів, вантажні заліза, призначеного для Туреччини. Залізо мають англійці перевезти на Мальту. Інші товари віддадуть туркам по провірці документів англійським ґенеральним консулем у Стамбулі. Тому що на ці товари є велике запотребування в турецьких господарських колах панує обурення на англійців.

НЕ ВМИРАЄ ДУША НАША,
НЕ ВМИРАЄ ВОЛЯ,
І НЕСИТИЙ НЕ ВИОРЕ
НА ДНІ МОРЯ ПОЛЯ,
НЕ СКУЄ ДУШІ ЖИВОЇ
І СЛОВА ЖИВОГО

Юліян Тарнович.

Яким паліґрафом?

(Лемківським говором).

...Вечір довженький, клеїлася доладу бесіда. Сусіди.

— Зняв би шапчисько з голови, то, реку, сюди може дали б йому віру. А так лем ся набесідував.

— Якийси биштифрант, гой вічиста облуда. Несло би го з його грушками по вербі.

— Ба, кой гин і верба схаліє на прутик.

— Шмар гнес тоти фалатя, што доєдну грудочку в своїх руках вилялюшена. На вібщину принуку.

— Заказували мої дідо-родич, што земленька поряпат-ся й кровця в ній сціпеніє, кет лем занехати вічистої дяки до свого загона.

— Бо му нароком сильця закласти наказували...

— Світ нон далечкий і душу заронити з бервірства продуманого.

— А, хоц, би ня киями гнали, не ступлюся з своїх воріт! Ту-м ся гродив і ту мі гмерати.

— Така співанка: Ой звербуемся, горко плакац буджеш! Ей за кошицями чорни гаврани, очейка клюйут. Вербованцям білий домик будуйут! Ой, сяя, гоя, чорна лелія...

— Трираз гнала мя суета за широчаве море, пок я ґрунтец разом зложив і на весні новими трапами підоклав хижочку... А тепер вонка?! А што мі за небіщиків заручат? Без церквів гин, сам так зознався.

— Завелася нам, кумове, така бесіда, што ни го в кут, ни до дверей. Але діждийте. Я так меркую. Ба, ле, всі знаме, што то лем початок. А як буде на конец, чи не однако нам дома виждати? Жилося нам, як ся жило; не добре таке житя. Кой гнес иде до іншого. Шанують нас покушенька й на дітинских полекша з добрих книжок. Виберся на несіяне полечко, якого хліба вкусити? Світ нас осміє. Повідам, што осміє! А братя, што за морйом? Де нас поназодят? Ваш Митро, куме Юрку, мало талярів наслався — ґрунт од жидів одбити?! А Василь, што за рікою його рідна хижа, не пішов за то під землю? А більше іншиx? Ціле село! Пів дома, а пів за морйом. І ми сами мали би судити? А тамти не од нашої матере? Чи їх дахто звідався — так даремні місце льозувати? Яким паліґрафом? Адже, хоц добровільні, то й так ганьба вічиста. За стільки років кирвавої праці піти на легкий хліб? Ні, я сторазів волію свое сципія, ніж ждани колачі! Ланцами мя ник не пече. І чуганя моя, статок божистий і наш власний. А пішла, же, горами гудка за привержниками, то кому дяка, ми не сперамe. Няй закоштує, кой пак ся не скає. Лем капку буде за далечко За кожніцку правду треба платити. Ми тото добрі вивчени за пільской комендиї.

Підвівся з лави старенький Осафат, пенажданню му чекати. І повагом склав руки на грудях і рюк: — Так оно, не інакше. Не жити нам по два світи. Кой таке житя, як я доміркувався, там кождого жде. Добрі мої слова тямте: Стоїт людина г води по сами вуха; хоче забесідувати, во'дичиенька булькне му зазуби. Ба, мало того. Хоче підвести голову догори, інша біда; такгейби мушки дзидзикають і фівкаючи летят оловяни галушки попри голів. І што ся лишат? Доглупалистеся добрі теперенька, што то за паліґраф? І ци піти, ци не піти? Без примусу тай без ганьби, реку я, бо мі юш сива голова. І неєдну картю видів я на свої очі.

Боже! Ти Всесильний... Хлібець насущний дайже нам.

Вшанування памяти Німецьких Героїв

= Берлін, 10. 3. Німецький нарід святкував в неділю 10. ц. м. торжественно **День Героїв**, які полягли у світовій війні і теперішній війні. Центральною точкою свята, що його відсвяткувала ціла Німеччина, була жалібна академія в берлінському арсеналі, де фірер Адольф Гітлер виголосив промову до німецького народу. По промові фірер зхожив вінець під памятником Героїв в алеї Унтер ден Лінден. Опісля відобрав дефіляду військових відділів, що йшли з прапорами колишньої і теперішньої німецької армії та маринарки.

Промова Гітлера була висловом рішучої волі німецького народу довести війну до переможнього кінця не зважаючи на найбільші жертви. Свою промову фірер закінчив словами, що сьогодні живе лише для одної цілі: **День і ніч треба думати про перемогу, для перемоги боротися, працювати і змагатися, а якщо зайде потреба то й не щадити власного життя, бо ця жертва принесе користь майбутнім поколінням.**

Свою промову фірер закінчив словами святочної присяги німецькому народові: »Накинена Німеччині капіталістичними можновладцями Англії й Франції війна мусить перемінитися в найславнішу переміну в німецькій історії«.

Промова фірера, що була висловом незломної волі німецького народу до перемоги викликала глибоке враження в цілому світі. Її живо пояснює преса невтральних країн.

Лінію Мажіно можна здобути

= Брюсель. 10. 3. Ґен. Дюваль, військовий співробітник часопису „Журналь", написав статтю, в якій пише, що лінія Мажіно не є твердинею, якої не можна було б здобути, як це вмовляється французам. — „Без огляду на вартість, яку має лінія Мажіно, не хочу запевняти — пише ґенерал — що її не можна здобути. Нема взагалі такої матеріяльної перешкоди, якої не можна було б здобути. Якщо німці рішаться на атаку, то переведуть його при допомозі такої кількости артилерії, боевих повзів і літаків, якої треба буде, щоб переломити силу лінії Мажіно. Лише боева вартість та відвага залоги рішає про неможливість здобути якусь позицію. Тому все довіря мусимо покласти на моральну силу і карність наших вояків".

Міністр Рібентроп у Римі

Розмови з королем папою і Мусолінієм

=Берлін, 10. III. Міністр закордонних справ Німеччини Рібентроп виїхав минулої суботи, 9. березня ц. р. в товаристві урядовців міністерства закордонних справ до Риму, де прибув в неділю в год. 10. рано. На двірці привитав німецького гостя сердечно міністр закордонних справ Італії гр. Чяно з високими достойниками італійського уряду та членами німецької амбасади. Перейшовши перед почесним відділом на пероні мін. Рібентроп відїхав з мін. Чяно до віллі Мадама. По дорозі населення Риму й італійські фашистівські організації витали обох міністрів оваційно.

Мін Рібентроп по приїзді до Риму відбув у неділю 10. ц. м. в год. 11-ій передполуднем першу довшу розмову з Мусолінієм у венецькій палаті у присутности мін. Чяна та німецького амбасадора Макензена. **Ці розмови продовжувались у понеділок 11. ц. м. Того самого дня мін. Рібентропа приняв на авдієнції цісар та король Італії Віктор Емануїл II. у Квірналі та папа Пій XII. у Ватикані. В год. 6-ій пополудні відбулася чергова нарада мін. Рібентропа з Мусолінієм. В год. 9,30 вечором мін. Рібентроп відїхав з Риму до Німеччини. Про хід нарад подали офіційно до відома в понеділок 11. ц. м. вечором ось що:**

Мусоліні приняв у присутности мін. Чяно й амб. Макензена мін. Рібентропа та відбув з ним сердечну розмову, що тревала $1\frac{1}{2}$ години. Мусоліні та мін. Рібентроп розглянули міжнародне положення у приязному дусі та в рямцях союзу між Італією та Німеччиною.

——o——

Америка не візьме участи у війні

= Ню Йорк. — Американські часописи подали зміст розмови представників американської та англійської преси з амбасадором Злучених Держав в Льондоні — Кенеді. Американський нарід — говорив Кенеді — рішений ще сильніше ніж на початку війни не брати в ній участи. Змагання вдержати мир є такі сильні, як і в багатьох невтральних країнах. Не сталося нічого такого, що могло б вплинути на зміну цієї постанови. Участь Злучених Держав у війні не принесла б американському народові ніякої користи. Помиляються ці англійці, які вірять, що Злучені Держави вдасться втягнути до війни в цю хвилину, коли західнім великодержавам не поведеться на полі бою. Щоденні, суперечні зі собою воєнні комунікати впливають незвичайно тверезо на публичну опінію Америки : причиняються до її щораз більшого відчуження. Ці настрої зросли ще більше після того, як Англія почала затримувати американські кораблі й контролювати американську пошту. Заява амбасадора Кенеді дуже не подобалась англійській пресі.

Комунікат начальної команди німецької армії

= Берлін, 9. III. Начальна команда німецької армії повідомляє: На західньому фронті діяльність артилерії та розвідчих відділів. Німецьке летунство продовжувало розвідчі лети проти Англії і над північною та східною Францією. Один німецький літак загинув.

= Берлін, 10. III. Начальна команда німецької армії повідомляє: Між Мозелею та Палятинським лісом жива діяльність артилерії і розвідчих стеж. Німецьке летунство відбуло розвідчі лети над східньою Францією. Минулої неділі пополудні на французько-німецькому кордоні дійшло до повітряного бою між 7 німецькими літаками типу Мессершмітт і 10 французькими мисливськими літаками типу Моран та Куртіс. В боротьбі зістрилили 1 французький літак.

Від початку війни німецька военна фльота затопила 46 ворожих і невтральних кораблів-цистерн, що їхали до Англії, загальної містоти 331.543 тон. З того на Англію припадає 32 кораблі-цистерни, містоти 230.125 тон. Досі знищено 10 відстоків англійських нафтових кораблів.

—o—

Нові розмови між Італією та Анґлією

= АМСТЕРДАМ. 10. III — Італійський посол у Льондоні Бастіяніні відбув одногодинну розмову з англійським міністром закордонних справ Галіфаксом. Про зміст розмов не оголошено ніякого комунікату.

У безконечній черзі

11 ТОРГОВЕЛЬНИХ КОРАБЛІВ ЗАТОПЛЕНО АБО ВАЖКО УШКОДЖЕНО.

= Берлін, 9. III. — Начальна команда німецької адмії повідомляє: На західньому фронті крім місцевої діяльности артилерії нічого нового.

В ночі з 6. на 7. і з 7. на 8. березня німецьке летунство перевело розвідчі лети над англійським східнім побережжям. Підчас цієї акції німецькі літаки затопили або важко ушкодили 11 торговельних кораблів, що плили здовж східнього побережжя Англії під англійським конвоєм — загальної містоти 30.000 тон. Всі літаки, що брали участь в цій акції, вернулися; один літак, що відбував лет над північною Шкотією, загинув.

В ночі з 6 на 7. березня поодинокі англійські літаки надлетіли над німецький залив. З винятком одної машини, всі англійські літаки вернулися не долетівши до німецького побережжя. **В часі налетів на північну і західню частину Німеччини ворожі літаки нарушили невтральність Данії і Люксембурґу.**

——o——

З північного фронту

= МОСКВА. — Штаб ленінградської военної округи повідомляє: 7. березня совітські війська мали заняти більшу частину краю в районі Навтсі, 153 км. на північ від Петсамо. В області північної частини озера Ладоґа та на захід від міста Пітґеранта совітські війська обсадили кілька островів. Совітське летунство перевело летунські атаки на фінляндські відділи і зістрілило значну кількість фінляндських літаків.

= Москва. 10. 3. — Штаб ленінградської военної округи повідомляє: На фронті ніяких важніших подій. Совітські війська заняли острови Валесарі у віпурському заливі й округу Нісаляті. — Крім цього остров Вуоратсу над озером Ладоґа. В районі стації Льоемеля на лінії Суоерві — Сердоболь жива діяльність розвідчих стеж. Совітське летунство бомбардувало фінляндські військові обекти й зістрилило 8 фінляндських літаків.

= ГЕЛЬСІНКІ. 10. 3. — Фінляндський военний комунікат повідомляє про діяльність стеж в околиці Віролянті та по обох боках фінляндського заливу. У віпурському заливі совітські війська ведуть сильний наступ і заняли кілька островів. У карельському просмику йдуть дальші бої. Коло Ляваерві, Колляньокі і Кумо фінляндці відбили совітські наступи. На північному фронті оживлена діяльність стеж. Фінляндське летунство перевело розвідчі лети та атакувало совітські військові обекти. Совітське летунство концентрувало свої атаки — з втратами — на західню частину карельського просмику між Котка та Віпурі.

——o——

Анґлія звільнила всі італійські кораблі

= Рим. 11. 3. Аґенція Стефані повідомляє: Міністр закордонних справ ґр. Чяно приняв британського амбасадора Лорена, який заявив йому, що англійський уряд рішив звільнити 13 притриманих італійських кораблів разом з цілим вантажем вугілля. Італійські кораблі, що перебувають ще у пристані в Ротердамі не будуть навантажувати вугілля й вернуться порожні до Італії.

—o—

Переселення в літературі

Нещодавно оголошено статистику книжок, проданих у Німеччині в передрізднянному сезоні. Перед веде політика: все ще найбільше купують книжку „Майн Кампф". Але в усіх інших ділянках найбільш слідне зацікавлення темами дня, а саме книжками про недавній польський похід. Ось які книжки варто вичислити, що мали в читачів найбільший успіх.

„На шляху перемоги" шефа преси д-ра Дітріха, „Із фірером у Польщі" Гайнріха Гофмана, „Війна за нафту" Цішки.

Подивугідно скоро відгукнувся німецький літературний ринок на важну політичну подію. Знак, що він чуткий на всі права життя. А також і доказ, яке сильне в Німеччині напруження сил та бажання перемоги.

А як із переселенням? Стягання земляків, розсіяних по чужих землях, трапляється вперше. Досі державні організми тільки розсівали своїх дітей із метою кольонізації (Англія), економічної (Німеччина), або національної (Польща) експансії. Це було основою їх могутности чи розросту. Але стягати виселенців? Цього ще ніхто не пробував і мабуть і не приходило нікому на думку. Таку мандрівку бачимо вперше. — Знак, якого значіння набрала тепер доцільна господарка національними силами.

Німецьке переселення стоїть в осередку уваги. Ілюстровані часописи приносять світлини, часописи звідомлення. В лютому скінчилась у Кракові вистава маляра Енгельгард-Кіфгойзера, що мав за завдання схопити в рисунку замітні типи й цікаві картини переселення. Але воно повинно знайти відгук і в літературі. Німецькі літературні кола вже застановляються над тим. Нещодавно обїхав ціле погранича Сяну й Буга відомий повістяр Павло Ріхтер. Переселення було саме в повному ході. Щодня йшли поїзди з жінками і дітьми, тягнулись безконечні валки возів із захисними будами. Павло Ріхтер відвідував перехідні пункти, де гамірно товпились люди. Біля кухонь із гарячою юшкою гомоніли тверді звуки німецького говору. Порядкували сестри-доглядачки, шелестіла солома від важких селянських чобіт. Мороз тиснув міцно. Чужа земля не прощала їх ласкаво, отих чужинців, що вже їй рідними стали. Павло Ріхтер бачив білу безмежну рівнину обабіч ріки. Краєвид переселення! Замерзлі ріки вились незвучним звуком, таксамо непорушно застигли над ними засніжені верби. Тут і там низькі хатинки під сніжною пеленою, тоненькою смужкою вється дим із стріхи.

Ось наше тло до цього великого чужого акту. Павло Ріхтер напевне схопив його відразу. Він же майстер в екзотиці, в чуженицьких середовищах. Торік саме викінчив повість із африканського життя. На це обїхав колишні німецькі кольонії в Африці, щоб збагнути там розвій німецького елементу.

Перед ним тепер нове завдання. Для кожного німецького письменника воно почесне й цікаве. Але не в кожнього відповідні для цього дані. А саме: відчуття середовища, вміння пристосувати фабулу, повести живо акцію, накреслити типічні постаті. А головне: дати це все скоро, зараз, як цього вимагає хвилина. На книжку чекають уже тисячі читачів!

Можливо, що цей твір не започаткує нового напрямку в історії літератури. Та це не важне. Річ у тому, що він кине світло на живе, захопливе питання, що задоволить голод читача на цікаву актуальну книжку. А це має велитенське значіння. Читач дістає книжку на тему дня й таку, що його цікавить. Йому стає мистецтво близче і більше зрозуміле; воно вже не є абстрактом для вибраних одиниць. Письменник і нація зливаються в одному великому зусиллі.

Яка буде в цьому наша роля? Напевне будемо тільки тлом цього величного походу. Але чи лише краєвидним? Може кинеться на сторінках і якась українська постать. Було ж життя німців-селян тісно сплетене з нашим. Ріжних переселенчих пригод із нами й серед нас не бракувало.

Тому ждемо тієї книжки з зацікавленням. Це ж буде цікавий документ невиданої першої мандрівки.

Л. Б.

Заморські хліборобські краї і Велика Британія

Теперішня війна подібно як і світова в 1914—18 рр. доводить Анґлію до того, що вона своє господарство мусить перенести на домінії, на Арґентину і на Злучені Держави. В кожному випадку виступають тепер основні ріжниці в порівнанні зі світовою війною. Отже переставленням англійського господарства на ці краї використано підчас світової війни питомі там хліборобські та промислові продукційні резерви. В цих краях дійшло тоді до могутньої промислової інвестиційної хвилі. Чи того рода інвестиції в теперішній війні зможуть повторитися, більше як сумнівне. Тоді Анґлія заспокоювала своє запотребування на споживчі продукти та на вовну з цих країв. Хліборобська експанзія заморських країв, що почалася ледви 20 літ перед війною, сильно зростала і кожний рік війни означав для них тоді велитенські зиски. По війні поширення аґрарної продукції ще збільшилося в наслідок сильного технічного розвитку, що остаточно запанував усюди.

Одначе вже від 1929 р. для всіх тих країв настали великі збутові труднощі. Анґлійський ринок вже стратив змогу збільшувати свої можливости дальшого приймання товарів. Це потягнуло за собою і значне зменшення запотребування, у звязку з господарською кризою в усіх майже промислових краях. Нових трудноців не змогли розвязати навіть оттавські договори, як це виявило життя. І так усі краї, що їх вважали головними доставцями Анґлії, мусіли шукати нових ринків для своєї аґрарної надпродукції. Щораз то більші в останніх роках запаси в хліборобських краях і посередня чи безпосередня державна підтримка сільсько-господарського населення вказують дуже виразно на те, що тут зовсім не йде про переходовий стан. Про це свідчать теж заходи держав управильнити міжнародній ринок на збут пшениці, бавовни, цукру, мяса, масла й овочів.

Внаслідок теперішньої війни дальша аґрарна експанзія в заморських державах буде майже виключена, з другого боку зновуж надвишка в тих краях буде тим сильніше збільшуватися, чим більше буде відпадати можливість збуту до Німеччини та решти невтральних країв. Тягар тих велитенських запасів заморські держави будуть з року на рік більше відчувати, як він зрештою й поступнево збільшується вже від 10 років. Це в великій мірі торкається домінія та Арґентини, що є найбільш аґрарними краями й одночасно найменше упромисловленими. До того і в Злучених Державах наставлена на вивіз галузь господарства стається щораз важнішою, так що вже тепер робить значний натиск на загальну політичну лінію уряду. Одначе якщоб навіть і дійшло в тих аґрарних державах до зміцнення промислової продукції, то на дальшу мету воно тільки зашкодило б англійському й американському експортовому промислові. В кожному випадку такої розбудови в кількох роках не можна осягнути, а опісля вона знову готова зовсім розминутися зі своїм призначенням. Тому як довго істнують старі господарські структури, мусить повстати в аґрарних державах, що їх запаси з року на рік збільшуються, сильний натиск проти співпраці з Анґлією. Характеристичним під тим оглядом були вже перші постанови Панамської конференції, щоб сировини для вироблювання одежі та споживчих продуктів не признавати за контрабанду.

—o—

Орґанізація виїзду рільних робітників до Німеччини

= Перед світовою війною їздило багато наших мало- і безземельних селян на рільні роботи до Східної Прусії і з защадженних заробітків по повороті з робіт докуповували землю та мали матеріяльні засоби на покращання своєї господарки. По світовій війні положення основно змінилося і перед українськими безробітними селянами та робітниками замкнено виїзд на сезонові рільні роботи до Німеччини з двох причин: В Німеччині, що вгиналася під непосильними тягарами версайського дактату, зростало постійно число безробітних аж до приходу до влади націонал-соціялістичної партії під проводом канц. Гітлера, який швидко дав працю 7 міліонам своїх безробітних. Тоді до 7 міліонам своїх безробітних. В тому то часі можна було виїхати лише до притуди польська влада не пускала українців, хіба тих, які змінили свій обряд. На щастя тепер по розвалі польського »моцарства«, ці відносини основно змінилися і наші безробітні селяни та робітники мають тепер легко змогу виїхати до Німеччини, яка радо приймає десятки тисяч рільних робітників з усіх запріязнених і невтральних країв. З Ґенерал-Ґубернаторства виїхали дотепер уже десятки тисяч рільних робітників заходом урядів праці. Рільні робітники, які їдуть до Німеччини, **дістають винагороду згідно з устійненою тарифою. В Німеччині робітники користають з повної соціяльної охорони і підлягають опіці місцевих кас хорих.** Свої заробітки можуть робітники пересилати поштою своїй рідні і забезпечити їй життя-буття. Кожний робітник (-ця), який їде до Німеччини дістає **документ подорожі,** на основі якого може переїхати німецький кордон і **відповідну готівку на закупно харчів на дорогу.** З черги в означеному речинці робітники сходяться в означеному місці збірки і під проводом представників громади відїзджають до найближчої стації. Робітники зі західної Лемківщини та Ряшівщини збираються у **транспортових таборах,** де дістають харч і нічліг аж до свого відїзду. З інших теренів краківської области робітники їдуть безпосередньо до Кракова, де підлягають лікарській контролі і дезинфекції у двох великих таборах (мужчини в колишніх касарнях піхоти при вул. Лобзовській, жінки в будинку при вул. Сокольській). Здоровий стан робітників провірюють німецькі лікарі (-ки) та допоміжна санітарна служба, що складається з українців і поляків. По лікарській провірці робітники ждуть на свій останній виїзд у новому таборі (школі при вул. Вонскій і колишніх касарнях при вул. Любіч). Робітники (-ці) подруги і рідня, що спільно зголосили свій виїзд до праці в урядах праці дістають спільні приміщення. Дотепер виїхало з краківської области вже 31.000 рільних робітників і понад 7.00 інших робітників. На основі їхніх листів вибираються до Німеччини що раз то нові робітники тому, що за свою працю дістають добрі харчі та винагороду згідно з означеного тарифою і заощаджені гроші можуть висилати своїм родинам до краю.

—o—

НОВИНКИ

Березень:

14. Четвер — Берез. Євдокії.
15. Пятниця — Теодота.
16. Субота — Зенона, Євтропія.
17. Неділя — II Посту. Тараса.

— ВАРШАВСЬКИЙ ХМАРОДЕР ЗГОРІВ. Минулого тижня вибухла у Варшаві велика пожежа в одній з найвищих камяниць при вул. Наполеона ч. 9, в т. зв. варшавському хмародері. Пожежа повстала мабуть внаслідок поганої конструкції вентиляційних проводів. Пожежа повстала на четвертому поверсі і миттю перекинулася на дах дому та охопила ввесь будинок. Не зважаючи на швидку акцію цілої протипожежної сторожі пожар вдалося зльокалізувати щойно по трьох годинах тяжкої праці. Гашення вогню було дуже утруднене тому, що вода у водопроводах замерзла.

= ЩЕ ВЕСНОЮ В 1939 Р. ЗНАЛИ АНҐЛІЙЦІ ЯКА ДОЛЯ СТРІНЕ ПОЛЬЩУ. Влада Ґен. Ґубернаторства ствердила, що анґлійська амбасада ще в квітні 1939 р. приготовлялась до евакуації з Польщі. Тому то секретар анґлійської амбасади Мунтс 15 квітня доручив вивезти всю золоту заставу до Анґлії. Це саме зробили і інші члени амбасади, відсилаючи одночасно свої дружини та 22. прегарні авта до Анґлії. Це ще один дуже вимовний доказ безвартности анґлійських обіцянок боронити Польщу до останку.

— МЕРЕЖИВО З 16-ТОГО СТОЛІТТЯ... В Саарбрікені при уладжуванні музею відкрили припадково дуже цінне мереживо з 16. століття, що його досі зовсім непомічали. Мереживо зроблене на льняному полотні, два метри широкому, чотири довгому, шовковими і льняними нитками. Він представляє картину з життя середновічного лицарства.

— ЯКІ СТУДЕНТИ НА ТЕРЕНІ ҐЕНЕРАЛҐУБЕРНАТОРСТВА ЗМОЖУТЬ СКІНЧИТИ СТУДІЇ? Абсольвенти останнього півріччя варшавської політехніки, вищої торговельної школи у Варшаві і лікарського виділу зможуть тепер скінчити свої студії. Студенти цих виділів здаватимуть воєнні іспити перед спеціяльними комісіями. Іспити німецька влада признає важними.

— ЧАС НАВЧАННЯ У ШКОЛАХ ҐЕН. ҐУБЕРНАТОРСТВА. Шкільний рік у школах на терені Ґен. Ґубернаторства триватиме від дня 1. вересня до 31. серпня. Час вакацій триватиме 88 днів, а саме: 15. днів в часі Різдва (від 23. грудня до 7. січня включно), 7. днів в часі Великодня, від Вел. Середи до четверга по Великодні, 4. дні на Зелені Свята і 62 дні літних вакацій.

— ПОВОРОТ ЛЮТОЇ ЗИМИ В РУМУНІЇ. Коли до нас несміливо закрадається весна, Румунія переживає поворот лютої зими. Від 8. березня над Румунією лютувала понад 24 години страшна сніговія. На Буковині, Басарабії і Молдавії сніжні буревії поперивали залізничу комунікацію. Семигородщину навістили сильні морози, що доходять до 16. ступнів.

— 21 ВБИТИХ В ЗАЛІЗНИЧІЙ КАТАСТРОФІ У ФІНЛЯНДІЇ. Минулого тижня недалеко стації Ітталя у Фінляндії трапилася важка залізнича катастрофа. Поспішний поїзд зударився зі спеціяльним поїздом. 21 осіб здебільша дітей згинуло в катастрофі. Є багато важко й легко ранених.

— СТРАШНА КАТАСТРОФА В ЧІЛЄ. В одній копальні вугілля в Чіле в Сан Педро Коронель дійшло до страшної катастрофи. В одній шахті дійшло до сильного вибуху, що спричинив пожежу. Полумінь охопила цілу копальню. Підчас катастрофи було в копальні 500 вуглекопів. Около 100 врятувалося 98 важко і лекше ранених, решта робітників згинула. До четверга видобули 294 трупів. Матеріяльні втрати сягають до 30 міліонів пезів.

— ЗГОРІЛА ФАБРИКА ҐАЗОВИХ МАСОК. У французькому місті Тулюзі повстала велика пожежа, що спопелила велику частину домів одної дільниці міста. Шкоду оцінюють понад один міліон франків. Це вже друга велика пожежа, що навістила цього року це місто. Тепер згоріла також фабрика ґазових масок.

— 29 ВБИТИХ У КАТАСТРОФІ В БРЕСЧІО. Щойно тепер вдалося устійнити докладно число вбитих в катастрофі у фабриці під Бресчіо, до якої дійшло внаслідок вибуху. При усуванні румовищ з фабрики віднайшли 29 убитих.

— ЗАСТРІЛИЛИ ВАТАЖКА ГРАБІЖНИЦЬКОЇ ВАТАГИ. В околицях Варшави вела акцію довший час ватага бандитів під проводом Рутневича. Поліції вдалося на одній з вулиць Варшави пізнати провідника бандитів, який пробував втекти густо відстрілюючись. Поліція відповіла револьверовими стрілами, від яких бандит згинув.

— ВІДКРИТТЯ ТОРГІВ У ВІДНІ. Минулої неділі провідник округи Біркель відкрив у Відні на виставових теренах в Пратері весняну торговельну виставу на 1940 рік. Вистава є показчиком німецької продукції, що під ніяким оглядом не уступає продукції з минулих літ.

От так собі...

На дворі провесна. Людина як тварина слабне у такий час. Видно це по вулицях. У морози, кожний тільки чмихнув до хати. Тепер плентається як сновида, розглядається — не дасть перейти нікому.

І попав я вчора на такого весняного блудника.

— Добре, що вас бачу. — зачіпив мене — Кажіть, що там, як і куди?

— Не знаю. Весна буде!

— А буде... — Подумав хвилинку і витягнув записник:

— А може ви чули де б то дістати: півлітрову риночку, дволітровий баняк і ложку деревляну?...

— Що, ви їсте деревляною ложкою?

— Ні, але це до запражки. Мішати... Загалом запражка, то бачите, до всього, а цибульковий сос, то й до каші, і до бульби — навіть, до хліба...

— Цікаво.

— А так. Дуже цікаво. Я перше не знав, а нині то вже знаю...

— Звідки ж такі відомости у вас?

— Оженився...

Я й не помітив. Він дійсно скулився, стирхавів і приблід. Ніби не той став.

— Чому ж ви женилися? — питаю. — Тепер маєте клопіт з риночками, баняком і деревляною ложкою...

— Так, бачите, якось вийшло. Поправді, то не я мав женитись, а мій товариш. Та в нього не було паперів. А я мав папері. Рада в раду і він почав настоювати. »Женися — каже — ти. Бо шкода. Вона має запаси...« І я оженився.

— Багато мала тих запасів?

— А мала мати, але вже розминулися. Проїли...

— Хто?

— Та ще цей товариш з нею. Були і якісь крупи і топлена солонина, навіть кавова мішанка.

— Ну, то чого ж ви в такому разі женились? Думали може, що опісля на картки будуть шлюби давати?

— На картки, як на картки, але так якось випало, а тепер найгірше, що треба: риночки і баняка і деревляної ложки...

— Клопіт!

— Та клопіт...

Попращався і поплентався далі розглядаючись по зачинених крамницях.

Леле.

Короткі вістки

= ВИІМКОВИЙ СТАН В АРҐЕНТИНІ. У звязку зі заворушеннями, до яких дійшло в Арґентині підчас останніх виборів, президент держави Ортіз, оголосив виімковий стан. Деякі міністри запротестували проти цього й уступили. У звязку з непевним положенням влада сконцентрувала в столиці більшу поліційну залогу.

= ТУРЕЦЬКИЙ МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ІДЕ ЗНОВУ ДО МОСКВИ? Італійська преса повідомляє, що турецький міністр закордонних справ Сараджоґлю має виїхати знову на переговори до Москви. Одночасно італійські часописи звертають увагу на теперішній приязний тон турецької преси до Совітів.

= ЮГОСЛОВЯНСЬКІ МІНІСТРИ ІДУТЬ З ВІЗИТОЮ ДО МАДЯРЩИНИ. В найближчому часі югословянський міністр судівництва Маркович і міністр хліборобства Кубрілович виїдуть до Будапешту з візитою до мадярського уряду.

= СОВІТСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА ДЕЛЕҐАЦІЯ В БЕРЛІНІ. Минулої пятниці, 8. ц. м. приїхала до Берліна делеґація совітського комісаріяту закордонної торговлі під проводом наркома Й. Ф. Тевоссяна. Делеґація вестиме переговори з німецькими фірмами у справі достав передбачених останнім німецько-совітським господарським порозумінням.

= КИТАЙСЬКІ ЛЕТЮЧКИ ПРОТИ АНҐЛІЇ. »Геть з хижацькою Анґлією! Давно бажаний мир у східній Азії неможливий як довго Анґлія, ворог всіх східньо-азійських народів не буде знищена« Такого змісту летючки розкинено масово між китайцями на побережжі Шантуну. Анґлійська завойовницька політика зустрічається не тільки з опором Японії та підбитого нею частини Китаю, але також і між китайцми поза сферою японських впливів, чого доказом останній випадок.

= ВІЗИТА МІН. АНДРЕСА ТА СВЕН ГЕДІНА У МАРШ. ҐЕРІНҐА. Марш. Ґерінґ приняв минулої середи на авдієнції югословянського міністра торговлі Андреса; пізніше славного шведського подорожника й дослідника Свен Гедіна.

= НОВІ ЖЕРТВИ АНҐЛІЙСЬКОГО ПОБЕРЕЖЖЯ СМЕРТИ. Ройтер повідомляє: з невідомих причин затонув корабель »Бенатов«. Кадовб корабля притягнули до пристані. Його залога з 9-ти осіб мабуть затонула. Голяндський корабель »Ельсіена« (197 тон містоти), їхав з вантажом голяндської цибулі до Анґлії, пішов на дно. З 5 осіб залоги трьох удалося вирятуватися.

— НЕЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК З ГОЛЯНДСЬКИМ ПІДВОДНИМ ЧОВНОМ. Голяндський підводний човен виїзджаючи з порту зударився сильно з одним кораблем, і по 2 хвилинах затонув. Кількох моряків, що були на покладі корабля вирятувалося. Підводне судно виплинуло ще 2 рази на поверхню води, так, що майже всі моряки з її залоги могли вирятуватися. 3 моряки згинули.

— 86 ВБИТИХ У КАТАСТРОФІ ПІД ТРІЄСТОМ. Згідно з останніми повідомленнями число вбитих у копальняній катастрофі в Арса біля Трієсту є вище ніж спершу подавали. В катастрофі згинуло 86 осіб!

„ПОВАЛИТИ УРЯД ЧАНКАЙШЕКА!"

= Токіо. 11. 3. Всі партії японського парляменту приняли спільну резолюцію, в якій домагаються рішучо повалити китайський уряд Чанкайшека й завести новий лад на Далекому Сході. Резолюція домагається оголошення „святої війни" усім, то протиставить ся рішенню всіх японських партій.

—о—

ФРАНЦІЯ ПІДДЕРЖУЄ ДІЯЛЬНІСТЬ ВОРОГІВ ЕСПАНІЇ.

= МАДРИТ. — Еспанська преса повела гостру кампанію проти Франції яка далі дає сердечну підтримку червоним еспанським еміґрантам. „Заприязнена" з Еспанією Франція, дивиться крізь пальці на діяльність великого числа еспанських сепаратистичних орґанізацій і змовників. Тепер за виразною згодою уряду Даляді діє у Франції 22 орґанізації еміґрантів. Цих фактів не можна ніяк погодити з договором Хордана — Берар, в якому обі держави зобовязалися до щирої сусідської співпраці. Еспанська преса взиває еспанський уряд до як найгострішої інтервенції в цій справі.

—о—

АНҐЛІЙСЬКІ Й ФРАНЦУСЬКІ КОРАБЛІ ЙДУТЬ НА ДНО.

= АМСТЕРДАМ. — З Ліверпулю повідомляють: анґлійський корабель »Кенсілор« (5.068 тон містоти) затонув коло північно-західніх берегів Анґлії підчас німецької збройної акції. »Кенсілор« їхав до західних Індій. Анґлійський корабель »Торстовн« (3072 тон містоти) забрав у понеділок на свій поклад французького корабля »СНА1«, а яким зударився на морі. »СНА1« (2679 тон містоти) негайно затонув. Зі залоги вирятувався тільки 1 французький моряк і трьох коліровних. Одначе і сам корабель »Торстовн« наїхав минулого четверга на міну та затонув.

—о—

ПРОПАЛИ БЕЗ СЛІДУ З НЕВТРАЛЬНІ КОРАБЛІ.

= Брюсель. — Бельґійський рибацький пароплав »067 Стер«, що від 25 лютого загинув без сліду, признали остаточно втраченим. Корабель затонув мабуть від міни. 4 соби залоги згинуло. Голяндський корабель »Ґрутто«, (920 тон містоти), що відбував правильну подорож між Амстердамом і Льондоном пропав без сліду. Ствердили, що »Ґрутто« затонув на Північному Морю враз з залогою з 19 осіб. Другий голяндський корабель »Вехт« (1965 тон містоти) також пропав без сліду.

—о—

Анґлійсько-італійський конфлікт з приводу задержання італійських кораблів знайшов свій відгук і в Японії. Японські політичні круги осуджують вчинок Анґлії і висловлюють симпатію для Італії.

—о—

Роля летунства у війні

Цікава вистава у Берліні

Летунство є призначенням модерної війни? Це питання є основою оживленої дискусії між військовими теоретиками. Італійський військовий теоретик підтверджує його, а хід його думок має чималий вплив на розбудову італійського летунства. В еспанській війні летунство не відігравало рішальної ролі, але підчас походу проти Польщі у вересні м. р. летунство вже в перших двох днях рішило про вислід війни. Якби спір між італійським військовим теоретиком та його противниками і не випав, фактом є, що летунство в модерній воєнній техніці покликане до провідної ролі.

Йому присвячує увагу й зацікавлення у великій мірі суспільність усіх націй. В летунстві, як при ніякій іншій зброї, на перше місце вибивається особа летуна, його особиста відвага та особиста справність. Безіменність масових дій, що стало панівною формою війни на суші, в летунстві ще не грає такої ролі. Воно все ще дає велитенське поле до попису передусім особистому геройству і в ньому все ще багато романтики попередніх воєн. Летуни — це лицарі повітряних просторів.

У Берліні німецька протилетунська артилерія відкрила тепер надзвичайно цікаву виставу: перегляд моделів літаків. Крім цікавих моделів, що їх створили німецькі протилетунські відділи у вільному часі, можна виробити собі там дуже вимовний погляд про завдання і дальше про структуру летунства. На виставі приміщені не тільки найріжнородніші типи літаків та уладження протилетунської оборони, але й представлені ріжні теми з ділянки повітряної війни, так, що цілість уможливлює і дає змогу вглянути в одну з найважніших частин модерньої війни.

Норвегія рішена зберегти свою

невтральність

= Осльо. Премієр міністрів Норвеґії Ніґардсвольд виголосив мову на зборах норвежського союзу журналістів про теперішнє внутрішнє і міжнародне положення. Головним завданням норвежського уряду — це збереження безумовної невтральности. Не можна бавитися невтральністю мов мячиком. Невтральність мусить бути повною і не може підлягати ніяким сумнівам. Передумовою істнування Норвеґії — це мирне співжиття з іншими краями. Невтральність Норвеґії збудована саме на таких основах. Тому необхідно виступити спільно в обороні добра загалу. Нашим найгарячішим бажанням — закінчив премієр — вдержати почесну невтральність і дозволити нашій державі жити далі мирно.

Італійська преса про візиту

мін. Рібентропа

= Рим. Італійська преса широко розписується про візиту мін. Рібентропа в Римі з найменшими подробицями. »Пополо д'Італія« пише: Розмова Мусолінія з мін. Рібентропом є новим доказом сердечної приязни і співпраці між націонал-соціялістичною Німеччиною та фашистівською Італією. Цей факт знайшов глибокий відгомін між італійським і німецьким народом. Особисті зустрічі та обговорювання спільних інтересів, яке виявилось успішним уже раніше, відбуваються далі. Затіснення приязни між обома народами має на меті створення в Европі нового ладу, що спирається на справедливости і признанні прав обох молодих народів, відроджених основно революціями.

Культурно-освітні робітники! Кооператори! Присилайте дописи з праці в терені, на всіх ділянках життя, про стан і потреби наших установ і товариств. Хай стан кожного закутка нашої землі буде відомий цілому громадянству.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39. З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II, Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79